

Az Európai Zöldek Chartája

Az Európai Zöld Párt vezérelve

Elfogadta az Európai Zöld Párt kongresszusa
2006. október 14., Genf

Kik vagyunk mi

Az európai zöldek büszkén állnak ki az emberiség fenntartható fejlődése mellett; egy olyan fejlődési irány mellett, amely tiszteletben tartja az emberi jogokat, továbbá olyan értékekre épül, mint amilyenek a környezeti felelősségvállalás, a szabadság, az igazságosság, a sokféleség és az erőszakmentesség.

A zöld politikai mozgalmak akkor bukkantak fel Európában, amikor a kontinenst kettéválasztotta a hidegháború – a hetvenes évek közepének energiaválsága idején. Abban az időben vált nyilvánvalóvá, hogy a gazdasági fejlődés akkori módja nemcsak, hogy fenntarthatatlan, de a Földet és lakosait komoly környezeti, szociális és gazdasági veszélyeknek teszi ki. Az akkor létező politikai pártok képtelenek voltak ezzel a kihívással megküzdeni.

A zöld irányzat kibontakozása több társadalmi mozgalomhoz köthető: környezetvédőkhöz és anti-nukleáris aktivistákhoz, akik a bolygónkat érő, növekvő mértékű károsodások miatt aggódtak; erőszakellenes békeaktivistákhoz, akik alternatív utakat mutattak a konfliktusok megoldására; feministákhoz, akik a két nem közötti valódi egyenlőségért harcoltak; szabadságért és emberi jogokért küzdő mozgalmakhoz, melyek diktatórikus és autoriter rezsimek ellen szálltak síkra; a gyarmatosítás végét siettető, a harmadik világgal szolidaritást vállaló mozgalmakhoz, amelyek a bolygónk északi és déli fele közötti kiegyensúlyozottabb gazdasági viszonyokat támogatták; továbbá azokhoz az aktivistákhoz, akik a szegénység ellen és a társadalmunkon belüli szociális igazságosság mellett kampányoltak.

Ezekből a gyökerekből kiindulva hoztuk létre mi, európai zöldek saját politikai családunkat. Egy szabad, demokratikus és szociális Európáért küzdünk, egy békés, igazságos és környezetileg fenntartható világban. Olyan értékeket védünk, mint az igazságosság, az emberi és polgári jogok, a szolidaritás és a fenntarthatóság, továbbá kiállunk az egyén félelem nélküli élethez való jogáért.

A zöldek a kezdetektől fogva a „gondolkodj globálisan és cselekedj helyben” elvet támogatták. Hogy európai szintre emeljék együttműködésüket, 1984-ben koordinációs testületet hoztak létre, amely 1993-ban a Zöld Pártok Európai Szövetségévé alakult át. 2004-ben, a szorosabb együttműködés céljából, a Szövetség újra átalakult és az Európai Zöld Párt nevet vette fel. Az európai zöldek a világszerte virágzó zöld mozgalom részesei.

Vezérelvek

Az Európai Zöld Párt tagpártjainak politikai akcióihoz keretet kínáló vezérelvek a következők:

Környezeti felelősségvállalás

A zöldek központi értéke a bioszféránkért való felelősségvállalás. Társadalmaink az ökológiai forrásoktól, bolygónk egészségétől és rugalmasságától függenek, ezért felelősséggel tartozunk a jövő generációi felé, hogy megvédjük örökségüket.

Határozottan kiállunk azon elv mellett, hogy nem szabad áthágnunk az ökológiai lehetőségeink kínálta határokat. Meg kell őriznünk a biológiai sokféleséget, és úgy kell küzdenünk a globális felmelegedés ellen, hogy fenntartható mértékben használjuk megújuló erőforrásainkat, és takarékosan gazdálkodjunk a nem megújuló erőforrásokkal. A biológiai sokféleség felelősségteljes kezelése kiemelkedő jelentőségű akkor, amikor a Föld növekvő népességének élelmiszer, egészségügyi és egyéb szükségleteit kell kielégítenünk. A zöldek hisznek abban, hogy a hasznossági szempontokon túl a Földünkön élő számos faj mindegyike belső értékkel és szépséggel bír, és ezért megérdemli, hogy vigyázzanak rá.

Az a mód, ahogyan mi, európaiak termelünk, fogyasztunk és kereskedünk, hozzájárul az emberiség többségének folyamatos szegénységéhez, sokféle környezeti kárt okoz, továbbá instabil klímát eredményez. Az iparosodott és iparosodó országok nem halogathatják tovább, hogy megválaszolják ezeket a kihívásokat. Amennyiben gátat akarunk szabni közös otthonunk pusztító kizsákmányolásának, sürgősen változtatni kell ezen a magatartáson. Mindez igen alapos szabályozási folyamatot igényel.

A következő politikai kihívással kerültünk szembe: át kell alakítanunk globális cselekvési tervünket, hogy a gazdaságpolitika és iparpolitika ne csak gazdasági igényeket szolgáljon, hanem szociális és környezeti célokat is. Erre a kihívásra adott válaszunk a fenntartható fejlődés, amely mindenki javára integrálja a szociális, környezeti és gazdasági célokat. Fenntartható fejlődés csak globális együttműködés útján érhető el, amelyhez úrrá kell lennünk a gazdasági ellentéteken a fejlődő országok, az erősödő gazdasági térségek és az iparosodott világ között. A Föld minden állampolgárának ugyanolyan joga van a Föld erőforrásaihoz való igazságos hozzáféréshez, és ugyanúgy terheli a kötelezettség, hogy a jövő generációi számára biztosítsa ugyanezeket a forrásokat.

A zöldek mindig igyekeznek alkalmazni az elővigyázatosság elvét. Nem fogunk támogatni olyan lépéseket, melyek potenciálisan fenyegethetik az emberi egészséget vagy a környezet épségét. Nem fogadjuk el továbbá a késlekedést az új, megelőző intézkedések alkalmazása terén, ha a késlekedést pusztán a rendelkezésre álló tudományos művek csekély számával indokolják. Bármelyik területet illetően – legyen szó békéről, energiáról, élelmiszerről és mezőgazdaságról, élettudományokról, közlekedésről, technológiáról, orvostudományról – a döntéseknek és a tetteknek következetesen a legkevésbé káros utat kell követniük.

A zöldek kiállnak az atomenergia nélküli Európáért, egyrészt a civil és katonai fenyegetések miatt, amelyeket felhasználása magában hordoz, másrészt a teher miatt, amelyet a jövő generációinak vállára helyez, végül pedig a biztonsági apparátus miatt, amelyet megkövetel. A zöldek számára elsődleges cél a decentralizált és megújuló alternatív energiaforrások kifejlesztése.

Önmeghatározásból következő szabadság

- **Egyéni autonómia**

Mi, zöldek, hisszük, hogy minden emberi lénynek – tekintet nélkül nemére, életkorára, szexuális beállítottságára, etnikai hovatartozására vagy fogyatékosságára – joga van meghoznia saját döntéseit, hogy szabadon kifejezhesse önmagát és alakíthassa az életét. Ez a szabadság nem kizárólag a materiális javakra vonatkozik, hanem tartalmazza az emberi életnek a szociális, kulturális, intellektuális és spirituális dimenzióit is.

Ezeket az elidegeníthetetlen jogokat törvénynek kell garantálnia, és, mint társadalmaink alapelveit, tanítani kell az iskolákban. Az alapjogok mindenki számára való biztosítása során meg kell adni a lehetőséget a férfiaknak és a nőknek egyaránt, hogy olyan körülményeket teremthessenek maguknak és a családjuknak, amelyek lehetővé teszik a társadalomban való teljes értékű részvételüket és azt, hogy emberhez méltó életet élhessenek – amennyiben ez szükséges, akár gazdasági és szociális támogatással is. Ahol ezek a jogok nincsenek biztosítva, mi, zöldek, küzdeni fogunk értük: szolidaritást, képzést, fejlesztési együttműködést kínálva, és védelmet nyújtva az erőszak, elnyomás és diszkrimináció ellen.

- **Befogadó demokrácia**

Olyan demokráciában hiszünk, amely minden ember egyenlőként való elismerésén alapul. Hogy a legmagasabb fokú támogatottságot érhessék el, a politikai és döntéshozatali folyamatoknak demokratikusnak, mindenki felé nyitottnak, átláthatónak és teljesen hozzáférhetőnek, egyszóval az átlagpolgár számára érthetőnek kell lenniük. A fenntartható fejlődéshez szükséges radikális változtatások közös felelősségvállalást és a terhek igazságos megosztását igénylik. A megválasztott képviselőknek kötelességük konzultálni választópolgáraikkal, és maradéktalanul informálniuk kell őket mindvégig a döntéshozatali folyamat során.

Mindig globálisan kell gondolkodnunk, akkor is, amikor lokálisan cselekszünk. Az állampolgárok minél aktívabb részvételének biztosítása és érdekeik minél eredményesebb szolgálata érdekében a döntéshozói hatalmat a lehető legalacsonyabb, de már hatékony szinten kell gyakorolni. Ha pedig egy probléma magasabb szinten is intézkedést igényel, figyelembe kell venni az alacsonyabb szintekre vonatkozó következményeket, a különbségeket pedig tiszteletben kell tartani. A kisebbségi érdekeket meg kell, hogy illesse a megfelelő figyelem és védelem kell.

El vagyunk kötelezve az európai demokráciák megerősítése iránt, helyi, regionális, nemzeti, és nemzetek feletti szinteken egyaránt. Erősíteni akarjuk a demokratikus felelősségvállalást, és növelni kívánjuk a multilaterális intézmények felelősségét.

Az igazságosság kiterjesztése

A zöld politika az igazságosság elvén alapul. Ez megköveteli a társadalom javainak egyenlő elosztását, amiből pedig az következik, hogy a leggyengébbek szükségletei különleges figyelmet igényelnek. A leggyengébbre irányuló figyelemnek igen nagy jelentősége van globális szinten, ahol Európának kiemelkedő felelősséget kell vállalnia a fejlődő országok gazdasági fejlődésének elősegítése terén. Mivel egy változó világ problémáihoz kell alkalmazkodnunk, igazságosság fogalmunk messze túlmegy a hagyományos újraelosztási politikán. A zöldek kiállnak a társadalmi igazságosság, a nemek közötti egyenlőség, a generációk közti igazságosság és a globális szintű igazságosság mellett. Az említett aspektusok között a gyakorlatban esetlegesen felmerülő konfliktusok ellenére az igazságosság ezen dimenzióit nem szabad kijátszani egymás ellen.

- **A társadalmi igazságosság** mindenki számára biztosítja a hozzáférést az alapvető szociális javakhoz, mint amilyen az oktatás, a munka és a demokratikus részvétel. A hozzáférés igazságosságát meg kell óvni a fennálló társadalom egyenlőtlenségeitől, és intézményeken keresztül is védelmezni kell. Az oktatás meghatározóan befolyásolja annak a készségnek a kialakítását, hogy az ember alakítani tudja saját életét. Identitásunk kulcsfontosságú részét alkotják a munka terén megnyilvánuló készségeink, melyek gyakorlása alkalmassá tesz bennünket adottságaink kihasználására. A demokratikus részvétel alapvető előfeltétele annak, hogy aktív állampolgárként érdekeltté váljunk a társadalmi folyamatok formálásában.
- **Nemi méltányosság.** Az igazságosság része a nemi méltányosság. A férfiaknak és a nőknek egyenjogúnak kell lenniük ahhoz, hogy egyforma súllyal befolyásolhassák a társadalom fejlődését. Ezenfelül képesnek kell lenniük arra, hogy életüket erőszakmentesen éljék. Mi, zöldek, olyan intézményes keretet akarunk kiépíteni, amely garantálja a nők egyenlőségét otthon, a munka világában, a közhivatalokban, és más befolyásos pozíciókban is. Elő akarjuk mozdítani mindkét nem számára a hivatás és a család egyensúlyát.
- **Generációk közötti igazságosság.** „A Földet csak kölcsönbe kaptuk gyermekeinktől” – ez a mottó ma helyénvalóbb, mint valaha, hiszen ma gyermekeink jövője forog kockán. A generációk közötti igazságosság egyfajta kötelezettséget jelent az idősebb korosztály számára, hogy a környezeti, társadalmi és kulturális örökséget fenntartható módon hagyja örökül a fiatalabbaknak. Továbbá kötelezettséget jelent a fiatalok számára is, hogy gondoskodjanak az idősekről. Biztosítani kell, hogy minden generáció teljes értékűen részt tudjon venni a társadalomban.
- **Globális igazságosság.** A nemzetközi szinten megvalósuló igazságosság ugyancsak rendkívül fontos számunkra. Ahogy a globális gazdaság összeköti az embereket, és növeli kölcsönös függésüket egymástól, ez a morális kötelezettség gyakorlati követelménnyé is válik. A világszerte megvalósítandó fenntartható fejlődés és az egyetemes emberi jogok állnak globális igazságosság koncepciónk középpontjában. Mindezt a vállalati társadalmi felelősségvállalás és a méltányos kereskedelem független, intézményes ellenőrző eszközeinek kell biztosítaniuk.

Az igazságosság szolidaritást, diszkriminációmentességet és állampolgári részvételt kíván. A szolidaritás hatására az emberek önbizalma nő – és erősíti az állampolgárokat, ahelyett, hogy gyámolítaná őket. A közhatalomnak partnerségre kell törekednie az állampolgárokkal, hogy létrehozzák és megvédjék azokat az intézményeket, amelyek a szolidaritás megerősítésére hivatottak. Ezért olyan hálózatokba és közösségekbe kívánunk befektetni, melyek, akár állami ösztönzésre is, képesek kölcsönösen támogatni egymást.

A sokféleség, mint elengedhetetlen feltétel

A civilizációk, társadalmak és kultúrák gazdagsága eltérő fejlődésük révén bontakozott ki. Maga a zöld gondolat is különböző szociális mozgalmak egymásba olvadásának az eredménye, ezért is hisszük, hogy a sokféleség az élet majd minden területén nem csak a siker, hanem olykor akár a túlélés feltétele is lehet.

A sokféleség növeli a szervezetek és csoportok rugalmasságát, amikor nem várt változásokkal kell szembenézniük. Ez biztosítékot jelent az intoleranciával, a szélsőségekkel és a totalitarizmussal szemben, továbbá elengedhetetlen forrása az inspirációnak és a megújulásnak.

Az emberi sokféleségnek számos dimenziója van: ilyen a nemi, szociális, kulturális, spirituális, filozófiai, vallásbeli, nyelvi, gazdasági, etnikai, szexuális és területi különbözőség. Ezek kifejezésre

kerülhetnek egyéneken és társadalmi csoportokon keresztül. Mi támogatjuk a sokféleséget. Soha nem szabad azonban a sokféleséget ürügyként használni az egyetemes jogok megkérdőjelezéséhez.

Mikor az embereknek ugyanazon a behatárolt területen kell osztozniuk, a különbségeket egykönnyen fenyegetésként észlelhetik. Még a legkisebb közösségben is határozott tendencia van arra, hogy az erős hasznot húzzon domináns szerepből, míg a gyenge konformitásra kényszerül. A sokféleség megóvása elismerést, kölcsönös megértést, tiszteletet és aktív védelmet igényel.

Erőszakmentesség

Az erőszakmentesség központi gondolata a zöld szellemiség filozófiai háttérének, és minden probléma megközelítésünk alapelve. Semmilyen egyének közötti, társadalmi csoportok közötti, vagy államok közötti konfliktusban nem lehet a tartós megoldást erővel kikényszeríteni. Az egyik zöld alapelv az, hogy a cél elérésére szolgáló eszközöknek összeegyeztethetőnek kell lenniük magával a céllal. Vagyis az igazság, vagy a béke politikai megvalósítása nem történhet erőszakos eszközökkel.

Az erőszak fogalma nem korlátozódik a fizikai erőszakra. Emberi cselekedetek és globális gazdasági struktúrák is megfoszthatják az egyént emberi jogaitól, és növelhetik a társadalmi igazságtalanságot. A szegénység az erőszak talán legalattomosabb formája. A szegénység megszüntetése érdekében olyan nemzetközi szervezeteket támogatunk, amelyeknek a célja a gazdasági egyenlőség megvalósítása, és amelyek az emberek megélhetését és biztonságát teszik az első helyre, továbbá globális szabályozással védelmezik az emberi jogokat.

Meg vagyunk győződve arról, hogy fegyveres konfliktusok esetén, hosszú távon nem lehet sikeres a kizárólag a hadsereg vagy a rendőri erők bevetésére épülő stratégia. A zöldek kevesebb katonai közbeavatkozást tartanak szükségesnek, továbbá civil kül- és biztonságpolitika megvalósítását tűzik ki célul. Mindez hatékony eszközök kifejlesztését igényli a konfliktusmegelőzés és a civil konfliktusmenedzsment terén.

Mindazonáltal a zöldek elismerik, hogy a nemzetközi közösség számára végső megoldásként felmerülhet a katonai eszközök alkalmazása. Ahol civileket tömeges erőszak fenyegeti, ott indokolt lehet békefenntartó haderők telepítése elrettentés céljából. Ha a megelőző módszerek kudarcot vallottak, a fegyveres közbeavatkozás szükségessé válhat. A katonai eszközökhöz való folyamodás a nemzetközi jog szabályozása alá kell, hogy essen, és csak akkor lehet legitim, ha teljesülnek a következő feltételek:

- Az ENSZ Biztonsági Tanácsa explicit felhatalmazást ad rá.
- Megállapodás jön létre arra nézve, hogy a közbeavatkozás elsődleges célja életek mentése és védelmezése az erőszak megelőzése által.
- Olyan politikai stratégia születik, amely meghatározza, hogy hogyan végződik majd a katonai közbeavatkozás, és mi módon jön létre a stabil és békés állapot.

Befejezésül a fenntartható fejlődésről

A zöldek elismerik, hogy a környezeti felelősségvállalás, a szabadság, az igazságosság, a sokféleség és az erőszakmentesség értékeit más politikai családok is magukénak vallhatják – és vallják is bizonyos mértékig. Ami bennünket, zöldeket mégis megkülönböztet másoktól, az az, hogy mi ezeket az értékeket egymástól elválaszthatatlannak és kölcsönösen összefüggőnek tekintjük, amelyek egységben határozzák meg minden cselekedetünket a Föld országai számára fenntartható társadalmi, kulturális, környezeti és gazdasági fejlődés érdekében. Nem csak külpolitikánkban tartjuk szem előtt ezen értékeket, de ugyanúgy saját politikai viselkedésünkben és pártunk

szervezetében is.

Az európaiak voltak annak az iparosítási folyamatnak az úttörői, amely forrása a jelen legsúlyosabb globális problémáinak. Mint a Föld egyik leggazdagabb kontinensének állampolgárait, minket, európaiakat terhel leginkább a felelősség, hogy visszájára fordítsuk a létrejött romboló trendeket, és alternatív, fenntartható fejlődési modell megvalósítását kezdeményezzük. Ez felülmúlja bármelyik önmagában álló állam hatáskörét. Ezért olyan együttműködésre van szükségünk, amelyben egész Európa – Dublintól Tbiliszig, Helsinkitől Lisszabonig, Ankarától Reykjavikig – részt tud venni.

Az Európai Unió minden szükséges adottsággal rendelkezik ahhoz, hogy egy efféle közös vállalkozást előmozdítsa, feltéve, hogy:

- nyitva áll további bővítések előtt;
- valóban demokratikus intézményként szerveződik újjá;
- prioritásait egy környezetileg és társadalmilag fenntartható fejlődési modell érdekében szabja meg, és
- felvállalja globális felelősségét az ENSZ égisze alatt és más, értékes intézményekkel – így az EBESZ-szel és az Európa Tanáccsal – együttműködésben, egy békés és fenntartható világ megteremtéséért.